

पठतु संस्कृतम्
शिक्षा

जूलै ९, २०२२

पाठः - ९

अङ्काः १००

1) आवरणे दत्तानां शब्दानां सति-सप्तमीरूपं लिखत (५)

a. यदा रामः गच्छन् आसीत् तदा दशरथः अपतत् ।

b. यदा दमयन्ती आगच्छन्ती आसीत् तदा नलः रूपं परिवर्तितवान् ।

c. यदा गोपिकाः स्मरन्त्यः आसन् तदा कृष्णः आगतः एव ।

d. यदा भक्ताः स्मरन्तः आसन् तदा विष्णुः आगतः ।

e. यदा भगिन्यः हसन्त्यः आसन् तदा पिता आगतवान् ।

2) सति-सप्तमीरूपं लिखत । (५)

a. नृत्यन् नर्तकः

b. भाषमाणाः छात्राः

c. याचमानः इन्द्रः

d. आगच्छत् वाहनम्

e. पूजयन्तः अर्चकाः

3) रिक्तस्थानं पूरयत (१०)

	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
मातृ	प्रथमा			
भवन	सप्तमी			
गुरु	चतुर्थी			
उत्पीठिका	पञ्चमी			
गौरी	तृतीया			

4) एतानि पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत (५)

- गायन्ती
- प्रक्षाल्य
- चिन्तयितुम्
- पठनीया
- पालितवान्

5) सन्धिं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. शिष्यस्ते
- b. कश्चित्
- c. सन्तुष्टस्तस्य
- d. बालाश्चतुराः
- e. चतुरश्छात्रः

6) सन्धि-विच्छेदनं कृत्वा नाम लिखत (१०)

- a. तुष्टाः + तरुण्यः
- b. बालः + षण्मुखः
- c. गुरोः + तल्पः
- d. भावयन्तः + श्रेयः
- e. अधिकारः + समः

7) कृदन्त / लकार रूपं लिखत (१०)

धातुः	कृदन्तः / लकारः	
या	तव्यत्	
पृच्छ्	क्तवतु (स्त्री)	
अस्	कर्मणि लट्	
रूढ्	लृट्	
लप्	शतृ (न)	
कृ	तुमुन्	
पा	अनीयर्	
शेतर	शानच् (पु)	
लिख्	क्त (न)	
भू	क्त्वा	

8) सूक्तेः अर्थः लिखत । (३)

अव्यवस्थितचित्तस्य प्रसादोऽपि भयङ्करः ।

9) प्रहेलिकायाः अर्थम् उत्तरं च लिखत । (३)

यजमानेन कः स्वर्गहेतुः सम्यग्विधीयते ।
विहायाद्यन्तयोर्वर्णौ गोत्वं कुत्र स्थितं वद ॥

10) सुभषितस्य सन्धिच्छेदं तात्पर्यम् च लिखत । (४)

भोगे रोगभयं कुले च्युतिभयं वित्ते नृपालाद्भयम्
माने दैन्यभयं बले रिपुभयं रूपे जराया भयम् ।
शास्त्रे वादिभयं गुणे खलभयं काये कृतान्ताद्भयम्
सर्वं वस्तु भयान्वितं भुवि नृणां वैराग्यमेवाभयम् ॥

11) श्लोकस्य पदविभागः अन्वयं तात्पर्यं च लिखत । (५)

एतान्न हन्तुमिच्छामि घ्नतोऽपि मधुसूदन।
अपि त्रैलोक्यराज्यस्य हेतोः किं नु महीकृते ॥

12) एकवाक्येन उत्तरं लिखत (६)

- के आशा इति नद्याः पारगताः सन्तः नन्दन्ति ?
- आशा नाम नदी कीदृशी ?
- मुनयः किमर्थं शिवसमीपम् अगच्छन्?
- इन्द्रः किमर्थं मुनिवेषं धृतवान्?
- विवेकिनः किम् इच्छन्ति?
- इन्द्रकीलपर्वतः कस्मात् कारणात् पवित्रः?

13) लौकिकन्यायं विवृणुत (३)

अशोकवनिकान्यायः

14) संसन्दर्भम् व्याख्यात (५)

किन्त्वहं न मोक्षमिच्छामि

15) मेलयत (७)

a. औषधम्	- स्वरः
b. पाणिनिः	- गणितम्
c. गान्धार	- दानवः
d. शान्तिः	- गुडजिह्वकान्यायः
e. बोधायनः	- कृष्णः
f. मधुसूदनः	- रसः
g. मूकः	- व्याकरणम्

16) गणे अनर्हं पदं पृथक् कुरुत (४)

१. 1) शरत्कालः	2) सच्छीलम्	3) रामोऽपि	4) जगन्नाथः
२. 1) आगच्छन्ति	2) स्मरन्ती	3) पठन्ती	4) लिखन्ती
३. 1) पाण्डवः	2) कौन्तेयः	3) हृषीकेशः	4) गुडाकेशः
४. 1) अश्वत्थामा	2) हनूमान्	3) बलिः	4) रामः

17) उचत-पदं चिनुत (५)

१. अर्जुनः ____ इन्द्रप्रस्थं गच्छति । (हस्तिनापुरात् / हस्तिनापुरम्)
२. शबरी ____ फलानि ददाति । (रामाय / रामम्)
३. ____ महतीं चमूं पश्य । (पाण्डुपुत्राणाम् / पाण्डुपुत्रेभ्यः)
४. छात्रः ____ भक्तिं प्रकटयति । (गुरौ / गुरोः)
५. ____ विना जीवितुं न शक्यते । (जलेन / जलस्य)